

Ενότητα 19

Από την 3^η Σεπτεμβρίου 1843 έως την έξωση του Όθωνα (1862)

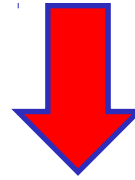
Μπακάλης Κώστας (history-logotexnia.blogspot.com)

Α.ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΜΟΝΑΡΧΙΑΣ

Μετά το κίνημα
της 3^{ης} Σεπτ. 1843
συγκλήθηκε
Εθνοσυνέλευση

Το 1844 ψήφισε
Σύνταγμα ⇨

Πολίτευμα:
*Συνταγματική
Μοναρχία*

«Οι αλλαγές της 3ης
Σεπτεμβρίου», γελοιογραφία του
1856. Κοιτώντας
τη βλέπουμε ένα χαρούμενο
Έλληνα που ονειρεύεται το
σύνταγμα. Αν τη
γυρίσουμε ανάποδα τον
βλέπουμε να κλαίει για όσα
συμβαίνουν.

Πώς κρίνετε τις
επιλογές του
Συντάγματος του
1844;

Νομοθετική εξουσία:

βασιλιάς, Γερουσία (διορισμένη
ισόβια από βασιλιά), Βουλή
(εκλεγμένη από λαό).

Δικαστική εξουσία:

δικαστές (διορισμένοι από
βασιλιά).

Εκτελεστική εξουσία:

βασιλιάς & υπουργοί
(διορισμένοι από βασιλιά).

Πάντως το Σύνταγμα διέθετε και ορισμένα **φιλελεύθερα στοιχεία**
⇒ άρθρα για τις **ατομικές ελευθερίες**

Β. Η ΔΙΑΜΑΧΗ ΑΥΤΟΧΘΟΝΩΝ - ΕΤΕΡΟΧΘΟΝΩΝ

Στην Εθνοσυνέλευση
εμφανίστηκε διαμάχη μεταξύ:

Αυτοχθόνων

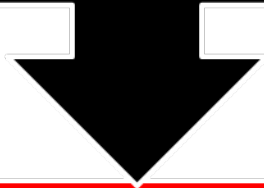
(=Έλληνες από
περιοχές
ενταγμένες στο νέο
κράτος)

και

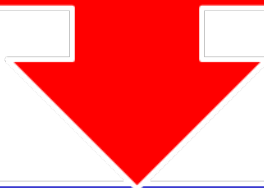
ετεροχθόνων

(=Έλληνες εκτός
συνόρων νέου
κράτους).

Αυτόχθονες διαμαρτύρονται γιατί
ετερόχθονες κατείχαν πολλές διοικητικές
θέσεις νέου κράτους

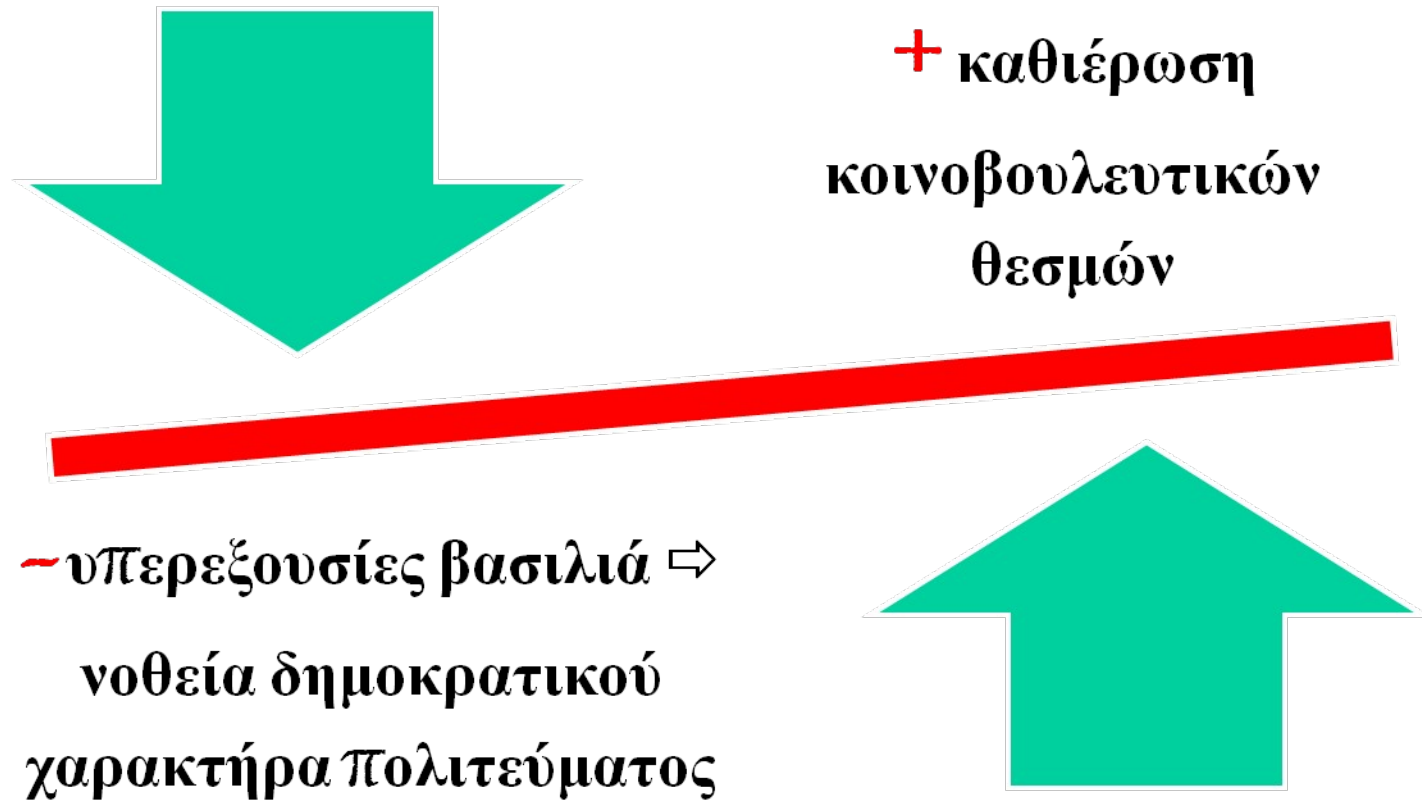
Με έντονες πιέσεις πλειοψηφούντων
αυτοχθόνων αποφασίστηκε οι ετερόχθονες να
μη διορίζονται σε δημόσιες θέσεις διοίκησης.

Μπορούσαν όμως να εκπαιδευτούν και να
εκλεγούν βουλευτές (υπό προϋποθέσεις)

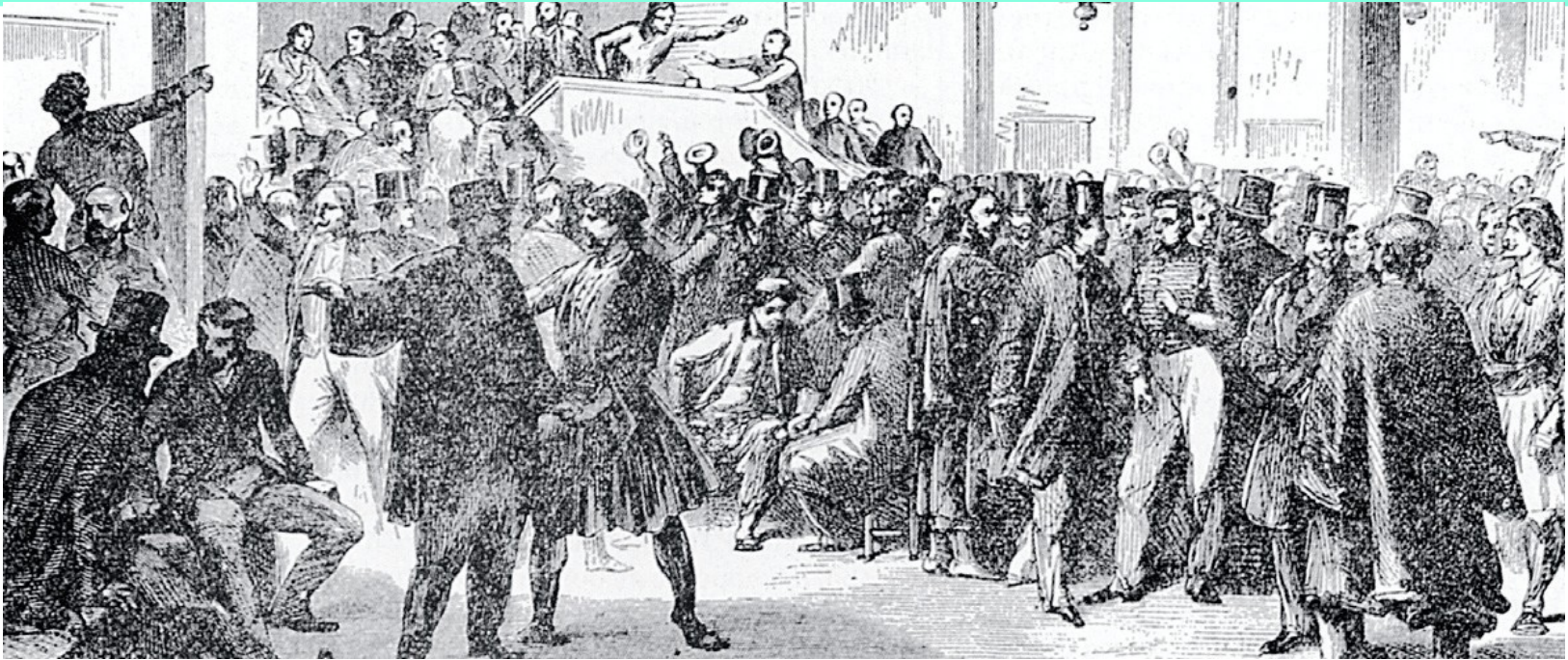

Γ. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ

Παράλληλα, τα κόμματα συνέχιζαν να αναπτύσσουν δράση, δίχως, όμως, να είναι επίσημα αναγνωρισμένα.

Εκλογές 1844 (πρώτες εκλογές στην Ελλάδα)

- Χρησιμοποιήθηκαν αθέμιτα μέσα (καλπονοθεία, εκβιασμοί, χρηματισμοί) κυρίως από το γαλλικό κόμμα
- **Ιωάννης Κωλέττης** (γαλλ. κ.) νικητής εκλογών ⇒ πρώτος πρωθυπουργός της Ελλάδος (1844-1847)
- Συνεργασία με Όθωνα, καταπάτηση Συντάγματος, άγνοια Βουλής, κατάχρηση κρατικών πόρων

Κάλπη με σφαιρίδια. Σε κάθε εκλογικό τμήμα, για κάθε υποψήφιο υπήρχε μία κάλπη, που ήταν χωρισμένη σε δύο μέρη: το ένα ήταν για το «ναι» (απ' έξω ήταν άσπρο) και ένα ήταν για το «όχι» (απ' έξω ήταν μαύρο). Ο ψηφοφόρος έβαζε το χέρι του στη σωλήνα και έριχνε την ψήφο, που ήταν μια μικρή μπάλα (συνήθως από μολύβι), στο «ναι», αν τον ψήφιζε, ή στο «όχι», αν δεν τον ψήφιζε. Ανάλογα με το πόσα σφαιρίδια βρίσκονταν στο άσπρο ή στο μαύρο μέρος, ο υποψήφιος εκλεγόταν ή όχι. Από εκεί βγήκε και η έκφραση **«ΤΟΝ μαύρισαν στις εκλογές»**.

Δ. ΜΕΓΑΛΗ ΙΔΕΑ - ΑΛΥΤΡΩΤΙΣΜΟΣ

Ελλάδα φτωχή, Περισσότεροι Έλληνες ζούσαν εκτός συνόρων ⇨

για να αναπτυχθεί η χώρα, διατυπώθηκε η άποψη ότι έπρεπε να διευρυνθούν τα σύνορα και να ενταχθούν περιοχές με ελληνικό πληθυσμό υπό ξένη κυριαρχία (τουρκοκρατούμενο = αλύτρωτο) ⇨ αλυτρωτισμός

Η άποψη έγινε δεκτή από την ελληνική κοινωνία και υιοθετήθηκε ως επίσημη κρατική πολιτική «**Μεγάλη Ιδέα**» ⇨ σφράγισε ζωή και ιδεολογία ελληνισμού μέχρι αρχές 20^{ου} αι.

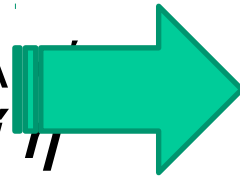

*Γελοιογραφία από το
σατιρικό περιοδικό
Νέος Αριστοφάνης: Οι
«αλύτρωτες» περιοχές
είναι τα πουλερικά που
ταΐζει η Ελλάδα.*

- τον όρο **Μεγάλη_Ιδέα** χρησιμοποίησε ο **Ιωάννης Κωλέττης** στην Εθνοσυνέλευση του 1844.

Αλέξ. Μαυροκορδάτος (αγγλικό κόμμα): *πρέπει να προηγηθεί η οικονομική ανάπτυξη Ελλάδας και μόνο τότε θα ήταν εφικτή η εδαφική επέκτασή της.*
Λίγοι υποστηρικτές

Ποια είναι η δική σας άποψη;

Η ΕΔΑΦΙΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (1832 – 1947)

Δύο αντίθετες απόψεις για τη Μεγάλη Ιδέα

α. Ο Ιωάννης Κωλέττης για τη Μεγάλη Ιδέα

Διά την γεωγραφικήν της θέσιν η Ελλάς είναι το κέντρον της Ευρώπης· ισταμένη και έχουσα, εκ μεν δεξιών την Ανατολήν, εξ αριστερών δε την Δύσιν, προώριται, ώστε διά μεν της πτώσεως αυτής να φωτίση την Δύσιν, διά δε της αναγεννήσεως την Ανατολήν. Το μεν πρώτον εξεπλήρωσαν οι προπάτορες ημών, το δε δεύτερον είναι εις ημάς ανατεθειμένον· εν τω πνεύματι του όρκου τούτου και της μεγάλης ταύτης ιδέας είδον πάντοτε τους πληρεξουσίου του έθνους να συνέρχωνται διά να αποφασίσωσιν ουχί πλέον περί της τύχης της Ελλάδος, αλλά της ελληνικής φυλής. Πόσον επεθύμουν να ήτο[ν] παρόντες σήμερον Γερμανοί, Ζαΐμαι, Κολοκοτρώναι, οι άλλοτε της Εθνικής Συνελεύσεως πληρεξούσιοι, και αυτοί οι δραξάμενοι τα όπλα επί τω γενικώ τούτω σκοπώ, διά να συνομολογήσωσι μετ' εμού πόσον εμακρύνθημεν της μεγάλης εκείνης της πατρίδος ιδέας, την οποίαν εις αυτό του Ρήγα το τραγούδι είδομεν κατά πρώτον εκτεφρασμένην. Εν ενί πνεύματι τότε ηνωμένοι, όσοι είχομεν το επώνυμον Έλληνες, εκερδίσαμεν μέρος του όλου σκοπού.

Ι. Κωλέττης, Λόγος στην Εθνοσυνέλευση, 14 Ιανουαρίου 1844.

Πηγή: Κ.Θ. Δημαράς, Ελληνικός Ρωμαντισμός, Ερμής, Αθήνα 1982, σ. 405-406.

β. Ο αντιμοναρχικός πολιτικός και συγγραφέας Γ. Φιλάρετος για τη Μεγάλη Ιδέα

Εις ποίαν εποχήν κατεγίναμεν ειλικρινώς και ειργάσθημεν επιμόνως υπέρ της υλικής προαγωγής ημών, ήτις είναι ο στύλος τής καλώς εννοουμένης ηθικής αναπτύξεως; Εάν ύπαρξη στιγμή, καθ' ην δεν μας διαιρούσι πάθη πολιτικά εσωτερικώς ή δεν συρόμεθα από το δέλεαρ πολιτικού ταχυδακτυλουργού εις υψηλάς, συνταγματικές θεωρίας εξαντλούμενοι, αναμφισβητήτως απασχολούμεθα εις την Μεγάλην Ιδέαν, εξασθενούμενοι με το όνειρον τού να ίδωμεν την ελληνική σημαίαν, κυματίζουσαν εις την Αγίαν Σοφίαν.

Γ. Φιλάρετος, εφημ. Εύβοια, 22.1.1876.

Πηγή: Ε. Σκοπετιά, Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα, Πολύτυπο, Αθήνα 1988, σ. 360.

1. Να μελετήσετε την πηγή α.

α. Ποια είναι η αποστολή της Ελλάδας, σύμφωνα με το κείμενο;

β. Ποια σημεία του κειμένου δείχνουν ότι ο Κωλέττης αναφέρεται στην εδαφική επέκταση της Ελλάδας;

2. Ποια στάση τηρεί απέναντι στη Μεγάλη Ιδέα ο συντάκτης της πηγής β; Προτείνει κάποιο εναλλακτικό σχέδιο δράσης για την πρόοδο του ελληνισμού; Αν ναι, ποιο είναι αυτό;

Η ΝΑ Ευρώπη στα μέσα του 19ου αι.

Σκίτσο που δημοσιεύτηκε το 1853 στο βρετανικό περιοδικό Παντς: Η Οθωμανική Αυτοκρατορία είναι ο «μεγάλος ασθενής» στο κρεβάτι και ο χάρος ετοιμάζεται να τον πάρει. Δίπλα δύο Ευρωπαίοι ηγέτες συζητούν για το τι πρέπει να κάνουν.

Ε. ΚΡΙΜΑΪΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1854-1856)

- 1854 Ρωσοτουρκικός πόλεμος
- Γαλλία – Αγγλία στο πλευρό του Σουλτάνου.
- Πόλεμος μεταφέρεται στην χερσόνησο Κριμαίας.

Σκίτσο του 1855 που παρουσιάζει το
Ρώσο τσάρο Νικόλαο Α΄ στην
Κριμαία, σαν τον Κολοσσό της
Ρόδου, τον οποίο οι Οθωμανοί,
οι Βρετανοί και οι Γάλλοι
προσπαθούν να τον γκρεμίσουν.
Αμέσως μόλις κηρύχθηκε ο
Κριμαϊκός πόλεμος εξεγέρθηκαν οι
ελληνικοί πληθυσμοί στην Ήπειρο,
τη Θεσσαλία
και τη Μακεδονία. Ο Όθωνας και η
κυβέρνηση υποστήριξαν τις
εξεγέρσεις, γιατί πίστευαν ότι είχαν
μια ευκαιρία να μεγαλώσουν τη
χώρα. Τότε η Μεγάλη Βρετανία και η
Γαλλία έστειλαν στρατό στην Αθήνα
και στον Πειραιά. Τα στρατεύματα
έμειναν στη χώρα μέχρι το 1857.

Αντίκτυπος στην Ελλάδα

Όθων και Έλληνες θεωρούν ότι δίνεται ευκαιρία για **επέκταση των συνόρων** (παρότρυνση Ρωσίας).

αρχές 1854 εξεγέρσεις σε Θεσσαλία, Ήπειρο και Μακεδονία.

Αντίδραση: αγγλικά-γαλλικά στρατεύματα **καταλαμβάνουν Πειραιά** απαιτώντας ουδετερότητα από Όθωνα (απομάκρυνση φιλορωσικής κυβέρνησης).

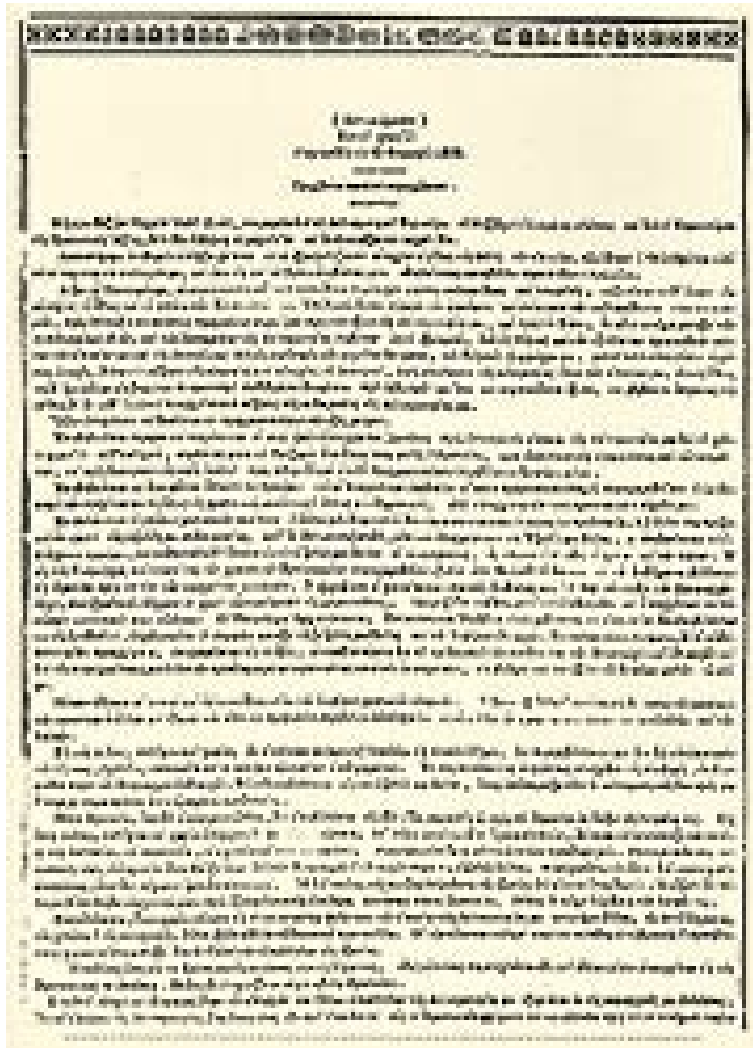

Τελικά, ήττα Ρωσίας.

Χάτι Χουμαγιούν, 1856

- Ο Σουλτάνος πιεζόμενος από τις Δυνάμεις προχώρησε σε μεταρρυθμίσεις, γνωστές ως *Χάτι Χουμαγιούν*
- ❖ *Hatt-ı Humayun* = Νόμοι Ευεργετικοί
- Στόχος η διασφάλιση της **ισότητας** όλων των υπηκόων της Οθωμ. Αυτοκρατορίας
Ανεξαρτήτως θρησκείας ή φυλής
- Περίοδος ανάπτυξης Ελληνισμού εντός της Οθωμ. Αυτοκρατορίας

Αβδούλ Μετζίτ: Εισηγητής Τανζιμάτ - Χάτι Χουμαγιούν

Στην Ελλάδα:

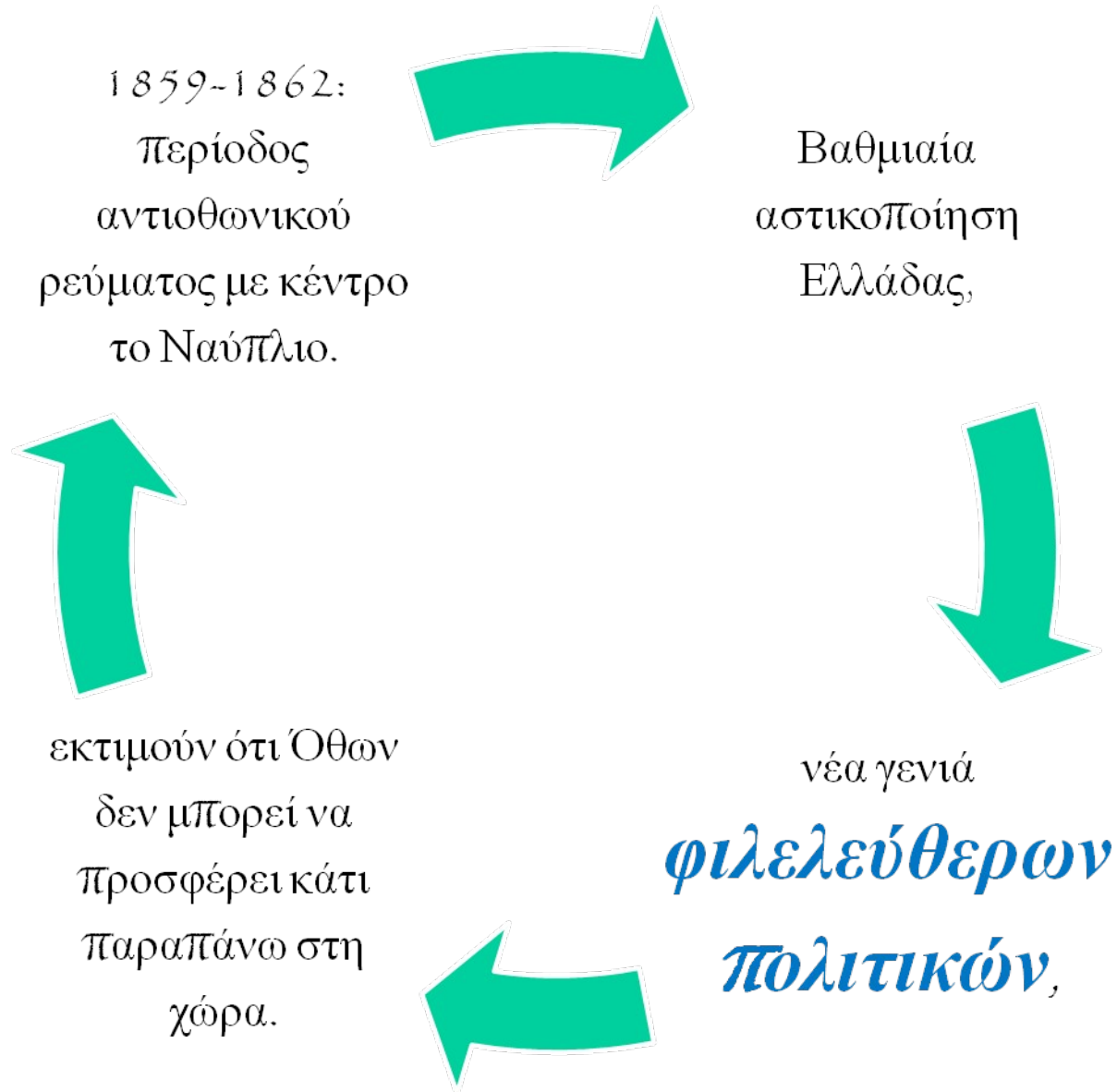
- Παύουν να υπάρχουν τα τρία κόμματα (αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό)
- αφού οι Έλληνες έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους στις Μεγάλες Δυνάμεις.

*Γελοιογραφία του 1850 από την Τρακατρούκα (σατιρική εφημερίδα):
τρεις οπαδοί, ένας του αγγλικού, ένας του γαλλικού και ένας του
ρωσικού κόμματος συζητούν σ' ένα φαρμακείο.*

ΣΤ. Η ΕΞΩΣΗ ΤΟΥ ΟΘΩΝΑ(1862)

1^η Φεβρουαρίου 1862: επανάσταση στο
Ναύπλιο (Ναυπλιακά) ⇒ αποτυχία

Εξεγέρσεις - Έξωση Όθωνα

Οκτ. 1862: εξέγερση φρουράς Αθηνών
⇒ Όθων έκπτωτος, υποχρεώνεται να
εγκαταλείψει τη χώρα

Όθωνας και η Αμαλία φεύγουν
από την Ελλάδα, 12 Οκτωβρίου
1862.

Πεθαίνει στο Μόναχο το 1867.

ΕΚΤΑΣΤΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΛΤΟΧ.

ΕΛΠΙΣΤΕ ΚΑΙΡΟΥΣ!

Ενταύτῃ παρὰ δυνάμει τοῦ
τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ

τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ
τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ
τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ

τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ
τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ
τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ἑαυτοῦ καὶ τοῦ

Αναλογιστείτε τι συνέβη ανάμεσα στα δύο γεγονότα:

α) 1833 Άφιξη Όθωνα

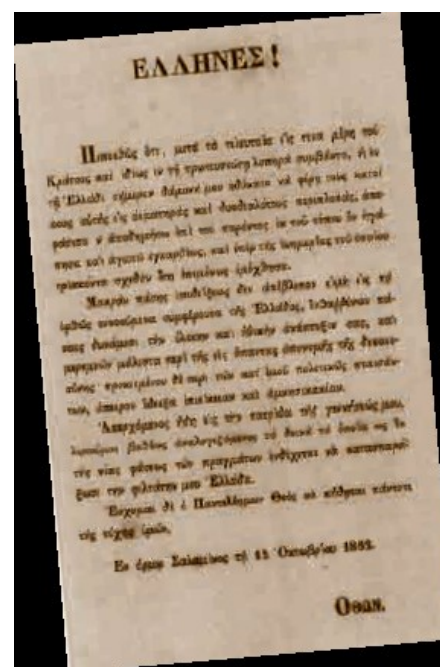
β) 1862 Έξωση Όθωνα

*Γαλλική γελοιογραφία:
Ο Όθωνας που έχει
χάσει δύο θρόνους,
της Ελλάδας και της
Βυζαντινής
Αυτοκρατορίας.*

*Το τελευταίο
διάγγελμα του
Όθωνα στις 12
Οκτωβρίου
1862.*

1833:
άφιξη του Όθωνα

1843:
Κίνημα της
3ης Σεπτεμβρίου

1862:
«έξωση» του Όθωνα

1875:
«αρχή της δεδηλωμένης»

1909:
Κίνημα στο Γουδί

1833-1844:
απόλυτη μοναρχία

1844-1864:
συνταγματική μοναρχία

1864 - ...
βασιλευομένη δημοκρατία

1844: η Ελλάδα αποκτά Σύνταγμα

1864: νέο Σύνταγμα

Σκίτσο του 1862 από γερμανική εφημερίδα: Ο Όθωνας με φουστανέλα φτάνει στο λιμάνι, όπου τον περιμένει η Αμαλία, για να φύγουν. Στο πίσω μέρος οι Έλληνες πανηγυρίζουν, και κάποιος έχει κρεμάσει μια πινακίδα που γράφει «Προσωρινή κυβέρνηση».